

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550 : 24 -28) กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน จึงต้องมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม (1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย (3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาชาติ (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ (3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

เด็กอายุ 3-5 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู ควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคนทั้ง เด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีและคนเก่งของสังคม และสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคมโดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่น (กรมวิชาการ. 2546 : 145)

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปีบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (ขนิษฐา เปรมพงษ์. 2550 : 8) และเด็กปฐมวัย เป็นวัยทองของชีวิตเป็นวัยเริ่มต้นของพัฒนาการทุก ๆ ด้านการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ประสบการณ์ชีวิตเพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองในทุก ๆ ด้านให้เป็นคนที่มีประสิทธิภาพสูง เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรจะมีความรู้ความเข้าใจ ธรรมชาติของเด็กในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบทบาทของพ่อแม่ในการส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมทุก ๆ ด้านให้กับเด็กเพื่อสังคมของเราจะได้คนที่มีประสิทธิภาพสูง และเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติต่อไป (วราภรณ์ รักวิจัย. 2540 : 1) สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนรัฐบาลได้มีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กก่อนวัยเรียนได้รับการบริการเตรียมความพร้อมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กในที่ทำงานและในสถานประกอบการ โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและครอบครัว

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดูแล และให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3 – 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และได้รับถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากส่วนราชการต่าง ๆ

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นอย่างดีถูกต้องตามหลักวิชาการเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น. 2547 : 4) ในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้ถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ กรมการศาสนา และกรมการพัฒนาชุมชนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ มีเด็กก่อนประถมศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 640,886 คน และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 30,056 คน และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการดำเนินงานตามภารกิจที่รับถ่ายโอนอย่างมีคุณภาพ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเป็นค่าตอบแทนผู้ดูแลเด็ก เงินค่าประกันสังคม ค่าวัสดุการศึกษาเด็ก และค่าพาหนะนำส่งเด็กไปสถานพยาบาล เป็นเงิน 1,619,605,700 บาท (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 21) ปัจจุบันการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรูปแบบการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งบประมาณในการบริหารจัดการส่วนหนึ่งได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล เป็นค่าตอบแทนผู้ดูแลเด็ก ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าวัสดุ อุปกรณ์ และ อีกส่วนหนึ่งเป็นงบประมาณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรจากเงินรายได้ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตามนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยมุ่งเน้นคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ 1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย 2. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ 3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนของสังคมไทยในการบริหารและการจัดการศึกษา กรอบกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 4, 6) มาตรา 8 (2) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้ สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการ การจัดการศึกษา (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน และมาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมา ใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

มาตรา 58 (2) ให้นุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรอื่น ให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) ได้กำหนดให้มีวัตถุประสงค์หนึ่ง คือ พัฒนาคอนอย่างรอบด้าน และสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยมีแนวนโยบาย เพื่อการดำเนินการ คือ การให้พัฒนาคอน ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ให้มีโอกาสดำเนินการ เรียนรู้ โดยตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยอายุ 0-5 ปี ทุกคน ได้รับการพัฒนา และเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา พร้อมทั้งได้วางกรอบการดำเนินงานการพัฒนา และเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา และการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้ในการเลี้ยงดูดูแลพ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เตรียมตัวเป็นพ่อแม่

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ ครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนารากฐานพัฒนาการของทุกชีวิตอย่างเหมาะสม

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542 : 54) ได้กำหนดถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาจาก ส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด / มัสยิด สังกัดกรมการศาสนา การจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจาก กรมการพัฒนาชุมชนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สอดคล้องกับ มาตรา 18 กำหนดสาระของการจัดการศึกษาปฐมวัย ว่าให้จัดในสถานพัฒนา เด็กปฐมวัย นอกจากนั้น ในมาตรา 14 ได้ระบุให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความ ต้องการภายในท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาทุกระดับภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมภาคประชาชนเป็นสำคัญ การให้ประชาชน ซึ่งเป็นผู้รับการพัฒนาเป็นส่วน ร่วมในการคิดแก้ไขปัญหา ตลอดจนกำหนดวิธีขั้นตอนในการแก้ไขปัญหา โดยได้รับการ สนับสนุนและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะทำให้เกิดลักษณะการมีส่วนร่วมและ เกิดความพึงพอใจของประชาชนเอง นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนและ โรงเรียนในการจัดการศึกษา ถ้าครูดิคว่านักเรียนคือเด็กที่ผู้ใหญ่ต้องช่วยกันฟูมฟักเลี้ยงดู

ให้เติบโตใหญ่ ครูก็จะมีความคิดว่าผู้ปกครองและชุมชนเป็นเพื่อนร่วมงานที่จะช่วยกันจัดการศึกษาที่ดีที่สุดสำหรับเยาวชน ทุกฝ่ายก็จะตระหนักในความรับผิดชอบต่อการศึกษานักเรียน ในขณะที่ครูพยายามปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูจะประสบความสำเร็จมากขึ้น หากได้มองว่า ผู้ปกครองคือเพื่อนร่วมงานในการสร้างชุมชนของการเรียนรู้ (จันรอด เงินคำ. 2543 : 49-59)

จากแนวคิด การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนานักเรียน ผู้วิจัยได้คิดวิเคราะห์สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนานักเรียนศูนย์พบว่า จุดอ่อนในการจัดกิจกรรมและโครงการที่จะพัฒนานักเรียนศูนย์ให้มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทั้ง 4 ด้านจากความร่วมมือในการของชุมชนน้อยมาก และบางกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนต้องอาศัยชุมชนในการร่วมมือ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการประเมินมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักวิชาการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตระหนักถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านจอมศรี สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจอมศรี อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ในการศึกษาการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยให้มีความคุณภาพ จึงสนใจทำการวิจัยนี้

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันปัญหาและปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจอมศรีเป็นอย่างไร
2. มียุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจอมศรี สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจอมศรี ให้ดีขึ้นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจอมศรี สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจอมศรี อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเสนอแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันของชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจอมศรี สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจอมศรี อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. 2553) มี 6 มาตรฐานดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
6. มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตแหล่งข้อมูลและกลุ่มศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลจอมศรี อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1 ศูนย์ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจอมศรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารวิจัยเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา นักเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจอมศรี ตำบลจอมศรี อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการพัฒนาระดับช่วงอายุ 3-5 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึง

ถึงมาตรฐานที่เด็กควรจะได้รับโดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเด็ก ทั้ง 4 ด้าน โดยมีคุณภาพ ได้แก่ การพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์หรือจิตใจสังคม และสติปัญญา

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 ผู้วิจัย

1.2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย

จำนวน 7 คน

1.2.1.ครูผู้ดูแลเด็ก

จำนวน 2 คน

1.2.2.ตัวแทนคณะกรรมการ

จำนวน 4 คน

1.2.3.หัวหน้ากองการศึกษา

จำนวน 1 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

จำนวน 14 คน

1.3.1 นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล

จำนวน 1 คน

1.3.2 ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

จำนวน 1 คน

1.3.3 ผู้ดูแลเด็ก

จำนวน 3 คน

1.3.4 กรรมการประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จำนวน 5 คน

1.3.5 ผู้ปกครองผู้ปกครองนักเรียน

จำนวน 2 คน

1.3.6 กำนัน

จำนวน 1 คน

1.3.7 ผู้ใหญ่บ้าน

จำนวน 1 คน

1.4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเมินร่างแผน

จำนวน 5 คน

1.4.1. รองนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล

จำนวน 1 คน

1.4.2 ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลเพ็ญ

จำนวน 1 คน

1.4.3 นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างแป้น

จำนวน 1 คน

1.4.4 นักวิชาการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเพ็ญ

จำนวน 1 คน

1.4.5 นักวิชาการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงหวาง

จำนวน 1 คน

ขอบเขตพื้นที่การวิจัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจอมศรี ตำบลจอมศรี อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี
ระยะเวลาการวิจัย ปีการศึกษา 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

ยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนการปฏิบัติที่รวบรวมความพยายามทั้งหลายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในยุคปัจจุบันนี้จะเป็นการเที่ยงตรงมากกว่าหากพิจารณาว่า Strategy คือขบวนการตัดสินใจอันซับซ้อนซึ่งเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายสุดท้าย (Ends) เข้ากับวิถี หรือหนทาง (Ways) และวิธีการ หรือเครื่องมือ (Means) ในอันที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์

การพัฒนา หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลคณะบุคคลองค์กรอาจเป็นองค์กรเอกชนหรือองค์กรของรัฐมุ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพที่เป็นอยู่ให้เจริญ และดียิ่งขึ้นกิจกรรมดังกล่าวต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

ยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง กระบวนการที่องค์กร หน่วยงาน หรือบุคคล กลุ่มบุคคล จะดำเนินการเพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในอนาคต โดยการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขตามสภาพที่เป็นจริง ให้เจริญและดียิ่งขึ้นให้บรรลุผลตามที่ต้องการภายในระยะเวลาที่กำหนด และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วม การตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้นเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

เด็กเล็ก หมายถึง เด็กที่อายุระหว่าง 3-5 ขวบ ที่อยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลจอมศรี

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดา ผู้อุปถัมภ์หรือผู้มีอุปการะที่ส่งเด็กหรือบุตรหลานเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหมู่บ้าน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาคู่เด็ก ที่มีอายุระหว่าง 3-5 ขวบ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจอมศรี จำนวน 1 ศูนย์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านจอมศรี

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1. ขั้นการวางแผน (Plan) 2. ขั้นปฏิบัติการ (Act) 3. ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และ 4. ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect)

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การกำหนดนโยบาย แผนงานและงบประมาณในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการได้รับการยอมรับจากชุมชน สักส่วนของครูต่อนักเรียนมีความเหมาะสม มีแผนการรับนักเรียน และการจัดตั้ง การย้าย การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดเวทีประชาคมเพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชน

มาตรฐานด้านบุคลากร หมายถึง บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการอบรมและศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีทุนเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ผู้ดูแลเด็กมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง อาคารสถานที่มีความมั่นคงแข็งแรงปลอดภัยแก่ผู้เรียน มีสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ ภายในอาคารมีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทสะดวก เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการติดตั้งอุปกรณ์และมีรั้วกั้นบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสัดส่วน เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับเด็ก

มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทั้ง 4 ด้านอย่างเหมาะสมตามวัย ผู้ดูแลเด็กมีการจัดทำแผนการเรียนรู้และสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประสานความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน และมีการประเมินหลักสูตรเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในทุกปีการศึกษา

มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน หมายถึง ชุมชนมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ชุมชนทราบ โดยใช้สื่อที่

หลากหลาย ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากรเพื่อใช้ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาตรฐานด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การกำหนด แผนความร่วมมือกับทุกฝ่าย ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน ส่งเสริมการตั้งเครือข่ายและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 15)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลแนวทางการปรับปรุง แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลจอมศรี อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี
2. ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจอมศรี ตำบลจอมศรี อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี